Przedpłata wraz z przesyłką pocztową wynosi 6 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy ulicy Hetmańskiej l. 12.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 10. i 25. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 6. Dnia 25. marca 1899. **XXVI. rocznik.**

Nakładem Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych we Lwowie.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **Tadeusz Romanowicz.**

Treść: Sprawa kredytu włościańskiego w Sejmie. — Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za miesiąc luty 1899. — Z praktyki podatkowej. — Ruch stowarzyszeń. — Sprawozdanie z czynności i zamknięcia rachunków Spółkowej Kasy oszczędności i pożyczek w Gawłuszowicach. — Bilansy stow. zarobkowych i gospodarczych za rok 1898.

Sprawa kredytu włościańskiego w Sejmie.

Sejm załatwił już sprawę kredytu włościańskiego na podstawie wniosków osobnej komisyi, odmiennych od wniosków Wydziału krajowego. Nie będziemy powtarzać ani streszczać sprawozdanie komisyi, którego autorem jest dobrze naszym stowarzyszeniom znany i wielce dla nich zasłużony poseł dr. Skałkowski. Poprzestaniemy na krótkiem zaznaczeniu tych momentów, w których Komisya różni się od Wydziału krajowego — i na podaniu uchwał przez Sejm według wniosków komisyi powziętych.

Różnice między wnioskami komisyi a Wydziału krajowego, odnoszą się głównie do statutu wzorowego dla kas oszczędności i pożyczek systemu Raiffeisena.

I tak Wydział krajowy w swych wnioskach przyjmował tylko nieograniczoną porękę. Komisya pisze o tem:

Ustawodawstwo niemieckie, za wpływem Szulzego i jego zwolenników przez długi szereg lat tylko porękę nieograniczoną uznawało. Dopiero w r 1889 w nowej ustawie o stowarzyszeniach dozwolono zakładać Towarzystwa także z poręką ograniczoną.

Austryackie ustawodawstwo weszło jeszcze w r. 1873 na odmienne tory, dozwalając obydwa rodzaje poręki, a prawodawcy niemieccy ostatecznie poszli za tym przykładem.

Przed kilkunastu laty zaczęto w Austryi zakładać kasy raiffeisenowskie, biorąc wzory z Niemiec, gdzie wówczas poręka ograniczona była niedozwoloną.

Dziś ta kwestya stoi już w Niemczech inaczej. Ogólny Związek niemieckich spółek rolniczych zaleca nawet przyjęcie poręki ograniczonej w tych okręgach, gdzie łączą się rolnicy, różniący się pomiędzy sobą bardzo znacznie co do stopnia zamożności.

Wszystkie spółki oszczędności i pożyczek w pruskiej prowincyi saskiej i na Pomorzu oparte są na zasadzie poręki ograniczonej.

Komisya jest przeto zdania, że i u nas nie należy wykluczać poręki ograniczonej, zwłaszcza że są już i w naszym kraju spółki raiffeisenowskie, oparte na zasadzie ograniczonej poręki.

Dlatego proponuje Komisya, aby Wydział krajowy ułożył drugi statut wzorowy, na zasadzie poręki ograniczonej, a będzie rzeczą założycieli spółki, jaki rodzaj poręki wybiorą.

Co do wysokości udziałów Komisya wychodzi z założenia, że pewien fundusz własny, zebrany z udziałów, jest niezbędny do prawidłowego funkcyonowania spółki i dla tego zamiast udziału 2 koron, jak chciał Wydział krajowy, proponuje, aby w statucie wzorowym oznaczyć udział obowiązkowy na 10 koron a dozwolić podwyższenie udziału do 50 koron.

Co do funduszu rezerwowego proponuje Komisya, aby wpisowe w wysokości jednej korony wpływało wprost do tego funduszu, tak by zaraz przy założeniu spółki już powstał pewien zawiązek funduszu rezerwowego, do którego będą następnie wpływać kwoty, corocznie z zysków spółki na ten cel przeznaczone.

Sumę wkładek oszczędności przyjmowanych przez spółkę, według projektu wzorowego statutu oznaczać ma Walne Zgromadzenie.

Komisya jednak mniema, że w naszych stosunkach nie można liczyć na to, że taka decyzya Walnego Zgromadzenia zawsze będzie wynikiem dojrza-

łej rozwagi i należytego ocenienia finansowej sytuacyi i dla tego Wydziałowi krajowemu, jako patronatowi zapewnia wpływ odpowiedni na przyjmowanie wkładek oszczędności

Nadmiar wkładek oszczędności, które wpływają do kasy spółki, a wymagają fruktyfikacyi, może spowodować udzielanie kredytu w sposób zbyt hojny. Następstwem tego mogą być straty spółki, których szczupły w pierwszych latach kapitał własny nie zdołałby pokryć. Koniecznem przeto jest — aby ulokowana w spółce suma wkładek była zawsze w odpowiednim stosunku do własnego kapitału spółki i do wartości poręki członków.

Jaki ma być ten stosunek — oceni najlepiej patronat spółki i da jej odpowiednią wskazówkę. Będzie to nader pożyteczną dla spółki, że taką wskazówkę otrzyma i do niej się zastosuje, gdyż spółka nowo utworzona nie ma potrzebnego w sprawach finansowych doświadczenia. W razie wypowiedzenia zaś znaczniejszej sumy wkładek nie może spółka znaleść pomocy gdzieindziej, jak tylko w pożyczkowym funduszu, zarządzanym przez Wydział krajowy, zatem i z tego względu należy Wydziałowi zapewnić wpływ na przyjmowanie wkładek.

Z tych powodów Komisya proponuje, aby w instrukcyi o wykonywaniu patronatu zamieścić postanowienie, że spółka co do sumy wkładek oszczędności obowiązaną jest zastosować się do wskazówek od patronatu otrzymanych.

Zaszła też różnica co do wysokości kredytu, jakiego Wydział krajowy na cele spółek raiffeisenowskich zażądał. Co do raty 20.000 zł. na utworzenie milionowego funduszu pożyczkowego, Komisya się na to zgodziła — ale sądzi, że preliminowana we wnioskach Wydziału kwota 10.000 zł. na koszta utrzymania biura i kursa praktyczne nie mogłaby być użytą w całości, podobnie jak kwota 10.000 zł. na wydanie druków i koszta zakładania spółek.

Wreszcie Komisya dotyka jeszcze sprawy gminnych kas pożyczkowych.

W zeszłorocznem sprawozdaniu Komisyi bankowej w tym przedmiocie poruszono myśl, że należałoby dążyć do uporządkowania stosunków kas gminnych przez uchwalenie osobnej ustawy krajowej, na wzór czeskiej ustawy z d. 30. czerwca 1896 r. Sprawa ta dotyczy 3.427 kas z kapitałem przeszło sześcio-milionowym. Tak znaczny kapitał mógłby bardzo dodatnio wpłynąć na uregulowanie stosunków włościańskiego kredytu, gdyby nie był unieruchomiony przez to, że dłużnicy nie spłacają pożyczek. Są jednak liczne powiaty, gdzie gminne kasy pożyczkowe funkcyonują prawidłowo, z korzyścią i dla członków gminy i dla budżetów gminnych, zasilanych dochodem z tych kas.

Jeden z głównych zarzutów przeciw gminnym kasom pożyczkowym, że zarząd ich oddany jest w ręce Zwierzchności gminnej, wybieranej nie do zarządu kasą, lecz do innych zadań, można by usunąć, gdyby w osobnej ustawie krajowej zamieszczono stosowne postanowienia o wyborze zarządu i unormowaniu odpowiedniej stałej kontroli.

Komisya uważa przeto za potrzebne, aby Wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu rozpatrzenie sprawy gminnych kas pożyczkowych w tym kierunku, czy nie należałoby dążyć do uporządkowania tych stosunków przez wydanie osobnej ustawy.

W myśl wniosków Komisyi powziął Sejm następujące uchwały:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o organizacyi kredytu dla włościan, a mianowicie o organizacyi powiatowych instytucyi kredytowych tudzież spółek oszczędności i pożyczek.

II. Sejm przyjmuje do wiadomości ułożony przez Wydział krajowy statut wzorowy dla „spółek oszczędności i pożyczek, stowarzyszeń zarejestrowanych z nieograniczoną poręką“, z tem jednak zastrzeżeniem, że należy zmienić postanowienia statutu o udziałach i funduszu rezerwowym, oraz o kontroli.

Mianowicie należy zmienić:

a) postanowienia o udziałach (§. 46. statutu) w ten sposób, że udział minimalny wynosić ma 10 koron, z czego wpłació ma czło nek przynajmniej jedną koronę przy wstąpieniu do spółki, resztę zaś w ratach półrocznych przynajm niej po jednej koronie.

Należy jednak dać członkom spółki możność podwyższenia udziału do wysokości 50 koron; wyższego nad tę kwotę udziału żaden członek mieć nie może.

b) Postanowienia o dywidendzie (§. 47. statutu) należy zmienić w ten sposób, że dywidendę od udziałów i jej wysokość oznacza Walne Zgromadzenie, która jednak stopy procentowej wkładek oszczędności przekraczać nie może. Dywidendę niepodniesioną należy dopisać do udziału, a jeżeli jest już całkowicie wpłacony — zapisać jako wkładkę oszczędności.

c) Postanowienie o opłatach wstępnych (§. 50.) należy zmienić w ten sposób, że członek przystępujący do spółki zapłacić ma jedną koronę na rzecz funduszu rezerwowego.

d) Postanowienia o patronacie (§§. 41., 42. i 43. statutu) należy zmienić w ten sposób, że wykonywanie patronatu określone być ma instrukcyą, uchwaloną przez Wydział krajowy w myśl zasad, przez

Sejm przyjętych, a spółki obowiązane są poddać się wszelkim postanowieniom tej instrukcyi.

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wykonywania patronatu nad „spółkami oszczędności i pożyczek“, założonemi na podstawie wzorowego statutu.

Spółki zostające pod patronatem Wydziału krajowego obowiązane są poddać się formalną deklaracyą wszelkim postanowieniom instrukcyi o wykonywaniu patronatu, którą Wydział krajowy uchwali i poda do wiadomości Sejmu na najbliższej sesyi.

Instrukcya ta zawierać ma następujące postanowienia zasadnicze:

a) Zanim Wydział krajowy przystąpi do współdziałania przy założeniu „spółki oszczędności i pożyczek“ w pewnej miejscowości — zasięgnie opinii Wydziału powiatowego i zawiadomi Wydział powiatowy o swojej uchwale w tym przedmiocie.

b) Wydział krajowy wykonuje naczelny nadzór i kontrolę nad działalnością „spółek oszczędności i pożyczek“ tak co do ścisłego przestrzegania postanowień statutu, jak też co do należytego prowadzenia ksiąg i kasy.

Wydział krajowy może poruczyć sprawowanie tej kontroli Wydziałowi powiatowemu w tym celu, aby kontrola wykonywaną była peryodycznie przez delegata Wydziału powiatowego: sprawozdanie o takiej czynności Wydział powiatowy przedłoży bezwłocznie Wydziałowi krajowemu.

c) Wydział krajowy udzieli „spółkom oszczędności i pożyczek“ fachowej pomocy przy zawiązaniu, tudzież udzielać im będzie informacyi podczas ich działalności, szczególnie co do odpowiedniego prowadzenia ksiąg i kasy.

Także przy tych czynnościach Wydział krajowy może zażądać współdziałania Wydziału powiatowego, lub przeprowadzenie tych czynności Wydziałowi powiatowemu poruczyć.

d) Wydział krajowy czuwa nad tem, aby suma wkładek oszczędności lokowanych w spółkach, pozostała w odpowiednim stosunku do pokrycia, jakie przedstawia majątek spółki, tudzież poręka członków. Wydział krajowy może zatem oznaczyć maksymalną sumę wkładek, które spółka może przyjąć na lokacyę, a zarząd spółki obowiązany jest zastosować się do takiej wskazówki.

e) Wydział krajowy udziela z funduszu krajowego zasiłków na koszta założenia „spółek oszczędności i pożyczek“, tudzież udziela tym spółkom kredytu z utworzonego w tym celu funduszu pożyczkowego.

f) Jeżeli spółka uchyla się od przeprowadzenia kontroli, albo nie zastosowuje się do otrzymanych z Wydziału krajowego wskazówek co do postępowania przy udzielaniu pożyczek lub ich ściąganiu, prowadzenia ksiąg i kasy i przyjmowania wkładek oszczędności — może Wydział krajowy uchwalić, że patronat jego nad spółką ustaje.

Skutkiem takiej uchwały Wydziału krajowego następuje wypowiedzenie kredytu, udzielonego spółce z funduszu pożyczkowego, a kredyt ten spółka obowiązana jest spłacić w przeciągu 6 miesięcy.

W tym samym terminie spółka obowiązana jest zwrócić Wydziałowi krajowemu zasiłek udzielony na koszta założenia spółki.

O uchwale Wydziału krajowego, uchylającej patronat nad spółką, zawiadomić należy Wydział powiatowy, tudzież spółkę na ręce zarządu i na ręce przewodniczącego Rady nadzorczej. Wydział powiatowy zarządzi ogłoszenie tej uchwały w gminach, które obejmuje zakres działania spółki.

IV. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu ułożyć drugi statut wzorowy dla „spółek oszczędności i pożyczek“, oparty na zasadzie ograniczonej poręki, w wysokości przynajmniej pięciokrotnej subskrybowanych udziałów.

Statut ten zawierać ma postanowienia względem zachowania odpowiedniego stosunku między własnym majątkiem spółki, a kapitałem obcym.

Obydwa statuty wzorowe, t. j. tak statut z poręką nieograniczoną, zmodyfikowany co do postanowień ad II. wymienionych, jak też statut z poręką ograniczoną, Wydział krajowy wyda drukiem, oraz zarządzi równocześnie druk instrukcyi o zakładaniu i prowadzeniu spółek, tudzież ksiąg rachunkowych, skryptów dłużnych, formularzy do manipulacyi biurowej i t. p.

V. Sejm upoważnia Wydział krajowy:

a) do zorganizowania biura patronatu „spółek oszczędności i pożyczek“ celem sprawowania czynności ad III. wymienionych;

b) do urządzania praktycznych kursów dla funkcyonaryuszów spółek.

VI. Na koszta organizacyi biura patronatu, urządzenia kursów praktycznych dla funkcyonaryuszów spółek, tudzież na koszta zakładania spółek, przeznacza Sejm do dyspozycyi Wydziału krajowego kwotę 12.000 zł. jako wydatek nadzwyczajny w rubryce XV. wydatków budżetu krajowego na r. 1899.

VII. Sejm uchwala utworzenie stałego funduszu pożyczkowego w sumie 1,000.000 zł. dla „spółek oszczędności i pożyczek“ pod patronatem Wydziału krajowego zostających.

Wydział krajowy rozporządza tym funduszem, a Bank krajowy prowadzi administracyę.

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych
za miesiąc luty 1899.

Miejscowość i firma *)	Stan bierny: Udziały	Stan bierny: fundusz rezerwowy	Stan bierny: Wkładki	Stan bierny: Pożyczki zaciągnięte	Stan bierny: Saldo rachunku Banku kraj.	Stan bierny: Saldo odsetek	Stan bierny: Reszta pozycyi stanu biernego	Kapitał obrotowy	Stan czynny: Pożyczki udzielone	Stan czynny: Koszta założenia ruchom. i admin.	Stan czynny: Reszta pozycyi stanu czynnego	Stan czynny: Gotówka
	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
Biała Tow. kredyt. i oszczęd.	30130	2725	63974	59770	—	1548	494	153421	148737	1592	5969	2124
Błażowa Stow. zal. „Pomoc“	575	59	2795	—	—	70	—	3499	3150	225	—	124
Biecz Tow. wzaj. kredytu	21533	401	85784	16832	1604	1090	4683	131927	115318	419	12238	3951
Bochnia Tow. zal.	22345	2937	53837	—	—	1571	2157	82848	77008	827	4101	911
Bołszowce Bank zal.	18034	3837	28933	15358	—	767	1139	68068	56495	665	5388	5520
Brzesko Tow. zal.	58499	21927	174544	—	—	5360	9660	269990	239100	707	27544	2639
Brzostek Tow. zal.	6483	1277	21725	9874	—	756	281	40396	38942	468	122	864
Cieszanów Tow zal.	13640	5787	56742	20400	1409	102	663	98744	78584	1061	16792	2306
Chodorów Tow. zal.	3308	638	4023	3500	—	244	36	11749	8360	—	712	2677
Czortków Tow. zal.	32492	4125	159899	—	—	3970	2810	203296	167040	794	30941	4522
Dąbrowa Tow. zal	80168	30250	278968	—	—	6232	6123	401751	368186	1182	27918	4465
Dębica Tow. wzaj. kredytu	55804	14137	317330	17660	10156	7240	9574	431902	375314	1232	52090	3266
Dobczyce St. poż. i oszcz. „Wz. p.“	8035	1846	14055	13250	—	—	410	37596	32812	668	3279	837
Drohobycz T. zal.	51077	16947	225506	5050	900	4786	3911	308177	296893	1819	5619	3847
Dukla Tow. zalicz	28102	4808	112451	17558	2362	2245	885	168411	157207	1282	8802	1120
Dynów Tow. zal.	16281	2880	94110	7343	—	948	2053	123614	113112	770	8981	242
Frysztak Tow. zal.	443	25	2798	—	—	268	297	3811	3218	120	312	161
Głogów Pow. T. zal	42238	15787	246596	12900	—	6432	254209	305728	305728	730	13510	4241
Gorlice Tow. zal.	113284	43183	492783	351307	—	15751	54996	1071304	960398	2114	102574	6218
Grybów Tow. zal.	33576	19428	238515	1600	—	—	2664	295782	283753	595	8939	2495
Jasło Tow. zalicz.	69933	32232	388544	48243	2227	6391	20509	568078	515246	1334	49277	2221
Jordanów St. poż. „Praca i oszcz.“	23435	11742	88103	—	—	3718	211	127209	104927	461	20481	1341
Husiatyn Pow. T. z.	14554	2973	86089	6000	919	2847	1658	115040	102443	544	10037	2017
Kalwarya zebrz. T. oszcz. i poż.	15232	1128	70378	7500	—	4771	1739	100748	95732	447	1839	2730
Kałusz Tow. zal.	22811	8135	58178	10150	150	500	890	100816	83715	477	15380	1243
Kamionka strum. Pow. T. zal.	23990	10728	114950	—	—	3669	6394	159730	123386	716	33947	1681
Kolbuszowa T. z. „Szcz. Boże“	28374	13429	106884	8850	—	2787	3832	164157	154359	469	1303	8026
Kołomyja Sp. handl. rol. przem.	24024	10670	75606	68762	4655	524	1732	185974	148007	1780	35968	219
Kraków Bank chrześcijański	5565	531	14802	2248	—	496	—	23642	23132	321	42	147
Kraków Tow. zal.	107471	24033	381380	147349	5532	10295	2611	678671	607887	2395	37312	3177
Kraków Tow. kred. ręk. i przem.	58955	17405	451579	17865	—	35606	465	581376	533547	12359	27209	7760
Krynica St. p. i osz. „Wz. pomoc“	17261	3359	67275	22300	—	—	591	110786	105204	693	4451	438
Kulików Kasa zal. „Nadzieja“	10803	2796	9706	19850	—	83	724	43961	39411	446	2580	1525
Lisko Tow. zalicz.	55907	12615	308546	77364	—	6379	6726	467536	447771	1182	17040	1544
Lubaczów Tow. kred. miejskie	59170	1766	47604	19084	—	3071	9	138705	133569	3489	1000	1697
Lubaczów St. zal.	16651	2812	51065	19748	195	2793	—	93263	88830	1007	2475	952
Lwów Pow. Tow. zal.	15200	4170	71918	9750	—	—	—	101037	86388	147	13593	908
„ Bank zaliczkowy	178083	56732	768715	740355	—	17363	8669	1769918	1545348	6134	210695	7741
„ Tow. wzaj. kredytu	68512	7148	57524	59761	—	646	2768	196362	190648	668	4955	491
Maków St. poż. „Wzaj. pom.“	65631	23198	186568	—	—	6497	4633	286526	178724	2502	102346	2954
Mikołajów Kasa zal. „Nadzieja“	4512	1191	1338	12775	—	—	302	20118	19015	101	1002	—
Mielec Tow. zal.	18319	2134	128449	13000	479	4203	2554	169138	162933	350	2759	3096
Nisko Pow. Kasa zal. i oszcz.	4929	969	9864	1850	—	850	—	18462	17231	191	407	695
Nowy Sącz K. zal.	65084	30065	339917	—	—	7593	6813	449472	388095	907	89391	2289
Oświęcim Tow. oszczęd. i poż.	99708	29206	391691	—	9855	11292	—	541751	485658	724	44474	10896
Pilzno Stow. oszczęd. i poż	13724	7803	121499	5740	—	1681	2035	152483	143703	990	7243	547
Podgórze St. p. i o. „Wz. p.“	74158	26900	435465	81667	—	5028	7849	631067	618860	1650	2688	7869
Radomyśl Stow. oszcz. i poż.	7182	3810	26951	11141	—	392	236	49711	45705	198	2610	997
Radymno Kasa zal.	15643	3051	23239	19110	—	811	2933	64788	56976	462	3222	4128
Radziechów T. zal.	59039	17951	150329	12000	2485	2515	6292	250611	235913	717	11346	2635

*) Tylko wykazy nadesłane przed 10. każdego miesiąca znajdą w tabeli pomieszczenie.

Miejscowość i firma	Stan bierny							Kapitał obrotowy	Stan czynny			
	Udziały	fundusz rezerwowy	Wkładki	Pożyczki zaciągnięte	Saldo rachunku Banku kraj.	Saldo odsetek	Reszta pozycyi stanu biernego		Pożyczki udzielone	Koszta założenia ruchom. i admin.	Reszta pozycyi stanu czynnego	Gotówka
	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
Rozdół Tow. zal.	4352	1127	5667	11734	—	54	526	23460	21379	530	1369	182
Rudki Tow. zal.	21608	7388	75947	13500	—	—	2208	120652	106491	899	10964	2318
Rudnik Kasa zal. i oszczęd.	10737	1297	62725	—	—	1797	409	76966	74053	232	1005	1675
Sambor K. z. rękodz. i roln.	11239	3778	50361	25993	—	1262	135	92768	69977	20874	275	1642
Skałat Tow. zal. i kredytowe	52617	16752	60844	90775	—	2391	4806	228186	210751	300	16305	829
Stanisławów Bank zaliczkowy	65928	10987	110747	129264	5676	3364	19840	345806	275056	1013	61951	7785
„ Bank mieszcz.	95831	27758	331699	98077	—	9311	3145	565821	539766	8351	2116	15588
Strusów Kasa oszczęd. i poż	15138	2203	37476	14758	—	1020	922	71518	68434	1153	11449	482
Stryj Tow. zalicz.	44035	11144	97761	—	1641	3017	6704	164302	142927	2905	14415	4055
Szczerzec T. K. zal.	10153	1900	20229	12775	—	—	583	45640	42849	115	1398	1278
Tarnobrzeg T. zal.	12147	10182	86777	24450	855	2386	3196	139993	129494	268	3552	6678
Tłumacz St. kredyt. „Oszczędn."	28709	9178	87435	18285	940	821	638	146006	134792	977	8635	1602
Turka Pow. T. zal.	16182	2060	67972	16326	—	396	565	103501	96861	898	2090	3642
Ulanów Tow. zal.	4980	607	9024	10143	—	—	1893	26646	24438	786	1270	152
Ustrzyki dolne Tow. zalicz.	8334	1896	25302	24375	—	757	943	61608	59525	267	1709	107
Zakopane Tow. zal.	9351	2644	97798	—	—	3070	—	112863	73	3021	3021	1621
Zaleszczyki T. kr. „Wz. pom."	5672	682	9024	8400	—	542	1101	25421	22509	624	983	1305
Zator Tow. zalicz.	2475	183	9679	2250	—	256	172	15015	14277	185	3	550
Żółkiew Kasa zal. i oszczędn.	29050	21508	27463	70825	3074	—	2262	154181	123200	1989	26298	2695
Żydaczów Pow. K. zal. i oszcz.	7530	3123	110862	500	1600	422	148	124185	101688	3366	13975	5155

Na utworzenie tego funduszu pożyczkowego przeznacza Sejm przez lat 50, począwszy od roku 1899 corocznie po 20.000 zł.

Pierwszą ratę 20.000 zł. wstawia się w rubrykę XV. wydatków budżetu krajowego na rok 1899.

Z funduszu tego będą udzielane spółkom pożyczki oprocentowane.

Poleca się Wydziałowi krajowemu poruczyć Bankowi krajowemu bezpłatną administracyę funduszu pożyczkowego dla spółek oszczędności i pożyczek, tudzież porozumieć się z Bankiem względem otrzymania zaliczki na podstawie uchwalonej dotacyi za opłatą procentu zawsze o 1% niższego od każdoczesnej stopy procentowej eskontu bankowego.

VIII. O wynikach działalności powyższemi uchwałami zakreślonej, Wydział krajowy zda sprawę Sejmowi na najbliższej sesyi.

IX. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby wziął pod rozwagę potrzebę uchwalenia osobnej ustawy dla gminnych kas pożyczkowych, celem zapewnienia prawidłowej działalności tych kas i wykonywania nad niemi ścisłej kontroli.

X. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby wyjednał jak najrychlej wprowadzenie obowiązkowej lustracyi wszystkich Towarzystw zarobkowych i gospodarczych w myśl wniosku rządowego, Radzie państwa przedłożonego, a dotychczas niezałatwionego.

Z praktyki podatkowej.

Ubiegłe dwa tygodnie wzbogaciły w dalszym ciągu kronikę podatkową stowarzyszeń. Z gorliwością, godną lepszej sprawy, pracują organa skarbowe nad tem, by wpoić w nas głębokie przekonanie, że ustawy podatkowe nie na to tylko służą, by „wymierzać", a zatem zastosowywać pewną miarę w nakładaniu daniny, państwu należnej — ale stanowią w rękach organów skarbowych środek do smagania i biczowania kontrybuentów. — Dla udowodnienia tego wystarczyłoby powołać się na fakta, podane w Nrach 24., 1., 2. i 5. „*Związku*", posiadając jednak zbyt obfity materyał dowodowy, służymy nowemi faktami, które dawniejszym jaskrawością w niczem nie ustępują.

Spółce ślusarskiej w Świątnikach górnych wymierzono d. 6. listopada 1896 L. 1.341—561. podatek za trzy lata 1894, 1895 i 1896 w sumie łącznej przeszło 700 zł., oczywiście (nie wiedzieć dlaczego, bo bez umotywowania), na podstawie patentu z r. 1849, z pozbawieniem ulg podatkowych. — Orzeczeniem z 15. listopada 1897 L. 24.331—6.096 wymierzono „dodatkowo"

bagatelkę zł. 542·13 a zarazem wymierzono za rok 1897 podatku rządowego zł. 258.16, co z „cuszlagami“ wynosić będzie około 800 zł.

Mylisz się Szanowny czytelniku, jeżeli sądzisz, że już na tem koniec, broń Boże! Pismem z dnia 3. marca 1899 L. 14.824 wezwano Dyrekcyę do udzielenia dalszych wyjaśnień, gdyż na żądanie departamentu rachunkowego Ministerstwa skarbu nastąpić musi wymiar dodatkowy za lata 1894 do 1897 (a więc po raz trzeci!). — Nawiasowo dodajemy że czysty zysk spółki za r. 1896 wynosi zł. 1.654·99 a podatek dochodowy wraz zarobkowym i dodatkami w r. 1897 800 do 900 zł.

Jeszcze lepiej „urządzone zostało“ Towarzystwo tkackie w Glinianach, które wykazało bilansowo stratę w wysokości zł. 249·97. — Przez odpowiednie doliczenia do dochodów a wyłączenia z wydatków „wypośrodkowano“ czysty zysk w kwocie zł. 259·82, od którego wymierzono podatek z dodatkami w wysokości zł. 102·48!! Dla usunięcia wątpliwości zaznaczamy, że wymiar ten nastąpił już na podstawie nowej ustawy podatkowej i że po zastosowaniu najsurowszych postanowień tej ustawy i pozbawieniu stowarzyszenia ulg z §. 85., podatek bezpośredni wynosić może zaledwie $1^0/_{00}$ (od tysiąca) wpłaconych udziałów t. j. zł. 9·08, a z dodatkami około 30 zł. — Podobało się jednak Starostwu uważać odsetki bierne, i asekuracyę, jako dochód (!) opodatkowaniu podlegający, wbrew §. 95. lit. *e)*, — bo tak postanawiał błogosławionej pamięci patent z r. 1849.

Bank zaliczkowy w Stanisławowie walczy od lat kilku przeciw narzuceniu tego patentu a pozbawieniu ulg podatkowych za to, że Stowarzyszenie przyjmuje wkładki na rachuoek bieżący (!!) i udziela członkom pożyczek za poręką niecztonków!

Za prowadzenie Zastępstw Banku krajowego pozbawiono w dalszym ciągu ulg podatkowych Towarzystwa w Krośnie, Stryju i Tarnowie. — Towarzystwo krośnieńskie, które z tytułu inkasa dla Banku krajowego i innych zwrotów na koszta administracyi, miało dochodu za cały rok zł. 87·18, zapłacić musi podatku **więcej** o zł. 565·99!!

Oto, jak się w świetle cyfr przedstawiają ulgi podatkowe, przyznane ustawą z 25. października 1896 Nr. 220 Dz. u. p. stowarzyszeniom, jako przedsiębiorstwom użytku publicznego i samopomocy!

U.

Ruch stowarzyszeń.

Dary i subwencye na rzecz **Funduszu zaopatrzenia funkcyonaryuszów stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych** w myśl okólnika Zarządu, nadesłały dotychczas z czystych zysków za rok 1898, następujące Towarzystwa:

2. Kasa zal. rzem. i rolników w *Przemyślu* . 50 zł.
3. Towarzystwo zaliczkowe w *Rohatynie* . 25 „
4. Kasa zaliczkowa w *Maryampolu* . . . 5 „

We Lwowie, dnia 25. marca 1899.

W. Terenkoczy. *N. Ulmer.*

Wykaz lustracyj, przeprowadzonych w m. lutym r. b.:

I. Lustrator związkowy, p. I. Domagalski zlustrował:

1. Stow. zaliczk. „Pomoc“ w Błażowej;
2. Spółkową Kasę oszczędności i pożyczek (syst. Raiffeisena) w Gawłuszowicach;
3. Stow. poż. i oszczędn. „Wzajemna pomoc“ w Krynicy;
4. Towarzystwo powroźnicze w Radymnie;
5. Kasę zaliczkową w Radymnie;
6. Towarzystwo zaliczkowe w Tarnowie.

II. Delegat Związku, p. W. Żmudzki zlustrował:

7. Towarzystwo zaliczkowe w Rymanowie.

Razem dokonano siedmiu lustracyj.

153. Posiedzenie Wydziału Związku odbyło się w sobotę dnia 18. marca 1899, pod przewodnictwem zast. prezesa p Wojciecha Biechońskiego.

Obecni członkowie Wydziału pp.: Alfred Bandrowski, Hilary Filasiewicz, dr. Jacek Jabłoński, dr. Wiktor Lechowski, Teofil Merunowicz, ks. Filemon Reszetyłowicz, Tadeusz Romanowicz, Władysław Terenkoczy i Bolesław Żardecki.

Ze strony biura: sekretarz p. Ulmer i lustrator p. Domagalski.

1. Protokół 152. posiedzenia po odczytaniu zatwierdzono.

2. Odczytano następujące pismo prezesa Związku p. Stanisława Szczepanowskiego z daty 4. lutego 1899:

„Dziękując Panom za tyloletnie zaufanie, zmuszony „jestem do oświadczenia brakiem zdrowia i innemi oko„licznościami osobistemi, że tak, jak już w ubiegłym „roku nie byłem w stanie zadość uczynić obowiązkowi „członka Wydziału i prezesa, tak też i nadal nie jestem „w stanie brać udziału w Waszych pracach i proszę o „zastąpienie mnie przez kogoś, który może podołać tym „zaszczytnym, ale ciężkim obowiązkom“.

Uchwalono w myśl statutu rezygnacyę powyższą podać do wiadomości najbliższego Walnego zgromadzenia Delegatów Związku.

3. Przyjęto do wiadomości sprawozdanie Sekretarza Związku z czynności biura za czas od 30. listopada 1898 do 18. marca 1899.

P. Przewodniczący zawiadomił Wydział o zarządzeniach Prezydyum Związku w ważnych sprawach ubiegłego okresu, w szczególności: podczas przesilenia w Gal. Kasie oszczędn., następnie w sprawie Banku związkowego, w sprawach podatkowych itp. — Do Sejmu krajowego wniesiono dwie petycye: jedną o ochronę potrzeb kredytowych stowarzyszeń przy zmianie statutu i reorganizacyi Galic. Kasy oszczędności (przez posła dra Bilińskiego), a drugą o ochronę stowarzyszeń przed uciskiem podatkowym (przez posła Józefa Męcińskiego). — Po szczegółowej dyskusyi nad temi sprawami, uchwalono wyrazić posłowi Wmu Józefowi Męcińskiemu podziękowanie za dzielną obronę stowarzyszeń przed uciskiem podatkowym, w mowie, wygłoszonej na posiedzeniu sejmowem dnia 4. marca b. r.

4. Z porządku dziennego złożył Lustrator sprawozdanie z dokonanych w powyższym okresie lustracyj. — W szczegółowej dyskusyi uchwalono zalecić zarządom kilku stowarzyszeń wprowadzenie potrzebnych zmian w gospodarce wewnętrznej, wskazanych stosunkami i bezpieczeństwem funduszów własnych i obcych, zaś jedno ze stowarzyszeń wezwano do wprowadzenia określonych ściśle zmian w zarządzie i ustroju wewnętrznym, z zagrożeniem wykluczenia ze Związku, jeżeli reorganizacya w ciągu 6 tygodni przeprowadzoną nie zostanie. — Do wykonania uchwały o wykluczeniu upoważniono Prezydyum.

5. P. Romanowicz złożył sprawozdanie o wyniku subskrypcyi akcyi Banku związkowego i staraniach w celu wprowadzenia go w życie. Po szczegółowej dyskusyi uchwalono pozostawić Prezydyum dalsze układy z zakładami pieniężnemi w kraju, w celu zapewnienia należytych funduszów obrotowych i odpowiedniego składu zarządu.

6. Upoważniono Prezydyum do przyjęcia do Związku następujących nowych stowarzyszeń, jeżeli wyniki lustracyi będą dodatne:

a) Towarz. zaliczkowe „Pomoc“ w Dębowcu;

b) Kasę zaliczkową i oszczędności w Tuchowie.

7. Adjunktowi biura Związku przyznano pierwsze trienium.

8. Dłuższą dyskusyę wywołała odezwa lwowskiej Izby handlowej i przemysłowej z zapytaniem, czy pożądanem jest wprowadzenie nowego rodzaju spółek pod nazwą „Towarzystwa o ograniczonej poręce“, na wzór takich spółek w Niemczech, opartych na ustawie 20. kwietnia 1892. — Po odczytaniu i zbadaniu projektu ustawy, ułożonego w Ministerstwie handlu, a szczegółowo objaśnionego w Nrach 4. i 5. *„Związku“* z r. b. — uchwalił Wydział Związku oświadczyć się w zasadzie za przyjęciem ustawy z pewnemi zmianami i za zakładaniem Towarzystw o ograniczonej poręce, dla przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych.

Sprawozdanie
z czynności i zamknięcia rachunków
Spółkowej Kasy oszczędności i pożyczek
w Gawłuszowicach,
Spółki zarejestrowanej z nieograniczoną poręką,
za czas od zawiązania Spółki, t. j. od 1. lipca 1897 do 31. grudnia 1898 r.

Kasa oszczędności w Gawłuszowicach, została zawiązana uchwałą Walnego zebrania w obecności 41 członków dnia 20. czerwca 1897 r., a to dla mieszkańców całej parafii Gawłuszowickiej wyznania rzymsko-katolickiego, wpisana w rejestr stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych uchwałą c. k. Sądu obwodowego w Tarnowie, dnia 1. lipca 1897 l. 12.200. Stopę procentową od wkładek oszczędności oznaczyło Walne zebranie konstytucyjne na 6%, a stopę procentową od udzielanych, pożyczek na $7\frac{1}{2}$%. Wysokość udziału wynosi 1 zł. wolno tylko mieć jeden udział. Od udziałów członkowie dywidendy nie pobierają.

Wydział krajowy udzielił subwencyi bezzwrotnej na pokrycie kosztów założenia i na zakupno kasy ogniotrwałej 150 zł. w dwóch ratach, a to dnia 12. października 1897 l. 55.226 sumę 100 zł., a 5. stycznia 1898 l 77.695 z r. 1897 50 zł.

Starostwo w Mielcu pismem z d. 17. czerwca 1898 l. 2.905, zwolniło Spółkę od podatku zarobkowego na rok 1898.

C. k. krajowa Dyrekcya skarbu reskryptem z dnia 14. listopada 1898 l. 33.060, na prośbę Kasy oszczędności *przyznała ulgi należytościowe* unormowane ustawami z d. 1. czerwca 1889 Dz. u. p. l. 91 i z d. 11. czerwca 1894 Dz. u. p. l. 111, a w szczególności ulgi z §. 2. tej ostatniej ustawy tylko pod tym warunkiem, jeżeli z treści skryptu dłużnego jest widoczna, że termin spłaty pożyczki nie przekracza czterech lat, licząc od dnia wystawienia dokumentu.

Rzeczone ulgi przyznane zostały jednakowoż na tak długo, dopóki w myśl §. 45. Statutu czysty zysk roczny będzie obracany na zebranie majątku spółki, czyli funduszu rezerwowego.

Kasa oszczędności w Gawłuszowicach uchwałą Wydziału Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych we Lwowie z d. 19. marca 1898 r. na podstawie sprawozdania z lustracyi została wpisana w poczet stowarzyszeń związkowych, i otrzymała następującą ocenę

od tegoż Wydziału: „Początek jest bardzo dobry. Pod obecnem kierownictwem i troskliwą opieką wyrośnie instytucya do doniosłego pożytku dla parafii“.

I. Członkowie.

Z końcem r. 1897 liczyła Kasa oszczędności	103	członków
W r. 1898 przystąpiło	110	„
Razem	213	członków
Ustąpiło	5	„
Z końcem r. 1898 liczyła Kasa	208	członków
z tego włościan	204	„
właścicieli większych posiadłości	2	„
umysłowo pracujących	2	„
Razem	208	członków

II. Rachunek strat i zysków.

1. Z rachunku odsetek	25 zł.	41 ct.
2. Z rachunku administracyi	32 „	85 „
Razem	58 zł.	26 ct.

III. Rachunek bilansu.

Stan czynny:

1. Z rachunku pożyczek	13 856 zł.	89 ct.
2. „ ruchomości	86 „	26 „
Razem	13.943 zł.	15 ct.

Stan bierny:

1. Udziały	208 zł.	— ct.
2. Fundusz rezerwowy	64 „	65 „
3. Wkładki	13.612 „	24 „
4. Zysk	58 „	26 „
Razem	13.943 zł.	15 ct.

Obrót kasowy 45.859 zł. 62 ct.

Zarząd:

Ks. Dr. Adam Kopyciński, Michał Serafin, Michał Sikora.

Komisya kontrolująca:

Feliks Ciejka, Jakób Bieniek, Marcin Trzpis.

Uchwały

walnego zebrania, z dnia 26. lutego 1899.

1. Sprawozdanie z czynności od początku założenia po dzień 31. grudnia 1898 r. przyjęto do wiadomości.

2. Udzielono Dyrekcyi absolutoryum z czynności za czas od założenia do 31. grudnia 1898 r.

3. Czysty zysk w kwocie 58 zł. 26 ct. przekazano funduszowi rezerwowemu.

Bilansy stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za rok 1898.

24. Cieszanów. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: z rachunku odsetek 2.612·60½. Ma: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 31·05, z rachunku administracyi 2.283·15, do rachunku bilansu: zysk z roku 1898 298·40½; razem 2.612·60½. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 79.330·45, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 210·27, z rachunku odsetek zaległych za dawne lata 6.131·65, z rachunku odsetek zaległych za r. 1898 3.212·33, z rachunku kosztów administracyi 112·—, z rachunku kosztów założenia i ruchomości 598·77, z rachunku lokacyi 243·50, z rach. nieruchomości 4.617·36, z rachunku zaliczek procesowych 3.168·71, z rachunku kasy z d. 31. grudnia 1898 r. 1.707·38; razem 99.332·42. Stan bierny: z rachunku udziałów 13.786 57, z rachunku funduszu rezerwowego 5.780·29, z rachunku wkładek oszczędności 56.431·73, z rachunku długów Towarzystwa 21.400·—, z rachunku odsetek naprzód pobranych 180·38, z rachunku zysku z roku 1898 298·40½, z rachunku funduszu strat 395·29½, z rachunku Banku krajowego 1.059·75; razem 99.332·42. Ogólny obrót kasowy 99.332·42. Liczba członków 1.433.

25. Głogów. Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 7.256·28. Straty: z rachunku kosztów ruchomości 10% 50·—, z rachunku kosztów administracyi 3.306·31, do rachunku bilansu i Saldo z roku 1898 3.899·97; razem 7.256.28. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 300.503·75, z rachunku kosztów ruchomości 450·—, z rachunku budynku własnego 12.000·—, z rachunku lokacyi 1.060·—, z rachunku kasy 7.098·99; razem 321.112·74. Stan bierny: z rach. udziałów 42.400·84, z rachunku wkładek oszczędności 244.405·43, z rachunku wierzytelności 14.200·—, z rachunku odsetek naprzód pobranych 1.500·—, z rachunku funduszu rezerwowego 14.706·50, z rachunku strat i zysków 3.899·97; razem 321·112·74. Ogólny obrót kasowy 579.383·30. Liczba członków 4.856.

26. Rozdół. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: z rachunku odsetek 1.225·45. Ma: z rachunku administracyi 672·80, zysk czysty w roku 1898 553·—; razem 1.225·45. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki udzielone 21.069 01, lokacye 101·67, koszta procesowe 326·96, nieruchomości 156·47, odsetki naprzód wypłacone 81·18, zaliczki na płace 60·—, zaliczka podatkowa 240·09, umorzenie strat 311·78, procenta należne 505·17, gotówka 164·36; razem 23.016·69. Stan bierny: udziały 4.157·16, fundusz rezerwowy 1.109·—, wkładki na rachunek bieżący 5.160 88, wierzytelności 11.984·—, odsetki naprzód pobrane 52 60, zysk w roku 1898 553·05; razem 23.016·69. Ogólny obrót kasowy 24.703·33. Liczba członków 407.

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, ul. Lindego l. 4.